

«ПОЗИТИВНІ ПРИНЦИПИ ЖИТТЯ»: ХУДОЖНЯ ПАЛІТРА ВІОЛЕТТИ ДВОРЕЦЬКОЇ У ЦАРИНІ СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Атрошенко Г. І.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української і зарубіжної літератури
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

***Анотація:** У статті розглядається художня палітра української дитячої письменниці Віолетти Дворецької в контексті сучасної літератури для дітей, простежуються нові тенденції у формуванні національної самосвідомості засобами художнього слова.*

Ключові слова: українська література для дітей, духовно-культурний розвиток, соціальний досвід, художнє слово.

Keywords: Ukrainian literature for children, spiritual and cultural development, social experience, artistic word.

Нові тенденції у формуванні національної самосвідомості засобами художнього слова покликані й читачкою аудиторією, яку теж варто називати «ною». Сучасна аудиторія читачів-дітей – це громадяни, що є відкритими до світу, не так обмежені реальними/віртуальними кордонами, як покоління попередні, світ сприймають багатогранно і неупереджено. Саме в цій читачській аудиторії, яка є поколінням цифрової ери, яка не може обійтися без електронних пристроїв, має доступ до різної інформації, часом навіть шкідливої (як для певного віку), варто посилити виховання національної самосвідомості за допомогою дитячої літератури.

Сьогодні діти-читачі зацікавляться літературою, що відповідає реальності, співзвучна їх запитам, відображує

сучасний світ, але також і знайомить із цариною народних традицій, «формує уявлення ...про шлях духовно-культурного розвитку народу, особливості його ментальності, самотність української культури» (О. Семенов) [3, 19], літературою, що спостерігає «значний розкол між поколіннями ХХ та ХХІ століть, що супроводжується втраченою старшим поколінням можливостей позитивного впливу на нащадків» (Т. Атрошенко) [1, 92].

Серед дитячих письменників, які вмילו і вправно донесуть до свідомості дітей інтелектуальне, естетичне, виховне і спрямовуюче значення мистецтва рідного слова, поведуть у реальні/віртуальні світи, навчать критично мислити, зрештою, мають «позитивний вплив на нащадків», – сучасна дитяча письменниця Віолетта Дворецька.

Вона «поєднала ...професіоналізм досвідченого педагога і майстерне володіння поетичним словом», а життєве головне її кредо – «навчати і виховувати юне покоління майбутніх громадян України» [4].

Книги Віолетти Дворецької різної тематики для дітей в Україні виходять щорічно з 1996 року («Я звертаюсь до слова», «Виховуємо людину», «Уроки бабусі Марусі», «Про фізику та фізиків», «Жива планета», «Поговоримо, поміркуємо», «Моя Україна», «Яке це щастя жити на Землі» та інші).

Тексти кожної збірки Віолетти Дворецької – сучасних художніх форм і змісту, хоча, звісно, дитяча письменниця не залишила поза увагою ту зміну мистецьких та ідеологічних практик, яка наразі є досить суттєвою (ім'я її з'явилося у дитячій літературі в кінці 90-х років – початку XXI ст., коли твори «відповідали вимогам часу», ставали більш урбанізованими, а у героїв читач міг вчитися і мав їх за «взірець поведінки, позитивних принципів життя» (Н. Богданець-Білоskalенко) [2, 5]).

Віолетта Дворецька враховує найголовніші категорії цінностей літератури, призначеної для дитячого читання: освітні й особисті.

Беззаперечно, важливим є збагачення дитячого досвіду, але також із дитячої книги пізнаються та закріплюються ті цінності особистості, що є загальнолюдськими і в духовному, і в матеріальному, і в соціальному бутті. Вона з тих дитячих письменників, що повернули українській літературі «людське обличчя» [2, 9]; її твори веселі й дотепні, сти-

мулюють до роздумів, наближають дитину-читача до фольклору: «Так в народі повелося: / Подають до свят гучних / Із пшеничного колосся / Диво-витвори смачні. / Тільки, друже мій, ніколи / Звичай наш не забувай: / Перш за все подай до столу / Традиційний коровай. / В ньому – дух і запах поля, / І дзвінкий пташиний спів. / В ньому – щастя, в ньому – доля...» [2, 251–252]; «Я – весела, білолиця, / Я – Зима, я чарівниця, / Рукавом поведу – / Кучугури намету» [2, 258];

Віолетта Дворецька використовує у своїх поетичних візерунках неологізми, прикладкові сполуки, асонанси, алітерації, порівняння, антоніми, послугується фразеологічними багатствами: «вколе жальцями», «хліб-сіль», «очиці, мов небо, і добрее серце», «краса-суниця», «ялиночко-ялино, зимова веселинко, вродлива і пухнаста», «мене ж завидки беруть», «йде кругом голова», «лихові кінець», «на траві роса-краса», «віддає він зверху холодом цупким, знизу ж – теплий він, ласкавий і м'який».

Тло її творів – українська народна дійсність, що формує концептосферу дитини-читача, який відкриває світ реальний через чарівно-простий: «Навчання – то не жарти. / Чекають нові старти. / Скоріше всі – за парти!» [2, 254], «Кожен з нас водичку п'є, / Йй вклонілось, діти! / Нам життя вона дає, / Ще й мандрує світом» [2, 258]. Цілий цикл віршів про цілющі рослини навчає дитину: «Суниця – то здоров'я рятівниця. / Запашна і апетитна, / Біль серцевий зніме спритно, /

Підлікує нирки, шлунок, / І для шкіри порятунок» («Суниця») [2, 260], «Для здоров'я завжди споживай журавлину. / Гіпертонію, гепатит лікує цей цілющий плід» («Журавлина») [2, 263].

Для дитячої письменниці усі ключові категорії особистісного розвитку дітей-читачів є вирішальними: і моральний, і когнітивний, і фізичний, і мовний: «... почула від бабусі, / Що здоров'я в тих нема, / Хто надутий, хто не в дусі, / з кого лізе злість сама!» [2, 246], «Можливо, знаєш, друже мій, з літератури, / Які критерії високої культури? / Які повинен ти в житті робити кроки, / Щоб рівень твій культурний дійсно став високим?» [2, 249], «І хоч зима лютує – / Скрізь усмішка квітує!» [2, 258].

Отже, у творах Віолетти Дворецької вагомим результатом постає світ сучасної української літератури для дітей – світ значень, форм, образів, осо-

бистостей, світ, який розвивається і діє разом з усім суспільством.

Література

1. Атрошенко Т. Формування соціального досвіду учнів основної школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій / Тетяна Атрошенко : [Електронний ресурс] // Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology. – 2017. – Vol. 5, No. 3. – pp. 92–100. – Режим доступу : <http://www.ojs.mdpu.org.ua/index.php/itse/article/view/2029/0>
2. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ – початку ХХІ століть / Упор. Н. І. Богданець-Білокаленко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 480 с.
3. Семенов О. Український фольклор : навч. посібник / Олена Семенов. – Глухів : РВВ ГДПУ, 2004. – 254 с.
4. Ювілейний творчий вечір Віолетти Дворецької / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://profspilka.kiev.ua/publikacii/novyny/3546-yuvleyniy-tvorchiy-vechr-voletti-dvoreckoyi.html>